

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28.09.1961, sp. zn. 4 Cz 57/61, ECLI:CZ:NS:1961:4.CZ.57.1961.1

Číslo: 6/1962

Právní věta: Důsledky nepodepsání smlouvy o kolektivní hmotné odpovědnosti jedním z kolektivu pracovníků.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 28.09.1961

Spisová značka: 4 Cz 57/61

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách

Předpisy: 71/1958 Sb. § 4 odst. 2

§ 1 odst. 2

§ 4 odst. 9 141/1950 Sb. § 21 142/1950 Sb. § 7

§ 59

§ 88 odst. 2

§ 93

§ 99

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalující podnik domáhal se na základě smlouvy o kolektivní hmotné odpovědnosti za žalovaných zaměstnancích zaplacení manka, které vzniklo na prodejně žalujícího podniku v době od 22. 4. do 31. 7. 1959 v úhrnné částce 4065,- Kčs.

Obvodní soud pro Prahu 2 žalobu zamítl s tím odůvodněním, že nebylo prokázáno převzetí hmotné odpovědnosti řádnou písemnou smlouvou, při čemž průklep této smlouvy nelze pokládat za dostatečný důkaz. Ostatně i kdyby smlouva existovala, nebyly žalobcem vytvořeny náležité podmínky, neboť z 10 zaměstnanců 4 nepodepsali smlouvu o spolčené hmotné odpovědnosti a tento stav odporuje ustanovení § 2 vyhlášky č. 165/1958 Ú. l. Protože nebylo zjištěno žádné konkrétní zavinění žalovaných, nelze je uznat povinnými k náhradě škody ani podle § 2 zák. č. 71/1958 Sb.

Proti tomuto rozsudku opravný prostředek podán nebyl.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem, že shora uvedeným rozsudkem obvodního soudu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Žaloba uplatňuje nárok na náhradu škody, který podle žaloby vyplývá ze smlouvy o kolektivní hmotné odpovědnosti tak, jak ji mají na mysli ust. § 4 odst. 2 a 9 zák. č. 71/1958 Sb. Bylo proto povinností žalobce, aby především prokázal, že vznikla škoda, aby prokázal výši této škody a dále, aby důkazními prostředky, které mu poskytuje občanský soudní řád, prokázal, že žalovaní převzali kolektivní hmotnou odpovědnost ve smyslu cit. ustanovení. Žalobce dokazoval uzavření smlouvy o společné hmotné odpovědnosti listinou, která byla průpisem originálu, který předložit nemohl. Za zápisu o ústním jednání vyplývá jenom tolik, že byla předložena smlouva o hmotné odpovědnosti, ale ani ze zápisu o tomto nebo dalších ústních jednáních nevyplývá, že by touto smlouvou, pokud se týče jejím opisem, byl proveden důkaz a že by zejména žalovaným byla dána příležitost vyjádřit se k obsahu této listiny, zejména v tom směru, zda ji podepsali, zda uznávají pravost podpisu a správnost obsahu. Napadený rozsudek jenom konstatuje, že žalobce ani na výzvu nepředložil originál a že kromě podpisu jedné ze žalovaných jsou na předloženém průklepu podpisy žalovaných nezřetelně prokopírovány. Nehledě k tomu, že písemná smlouva o hmotné odpovědnosti není a nemůže být s ohledem na ustanovení § 99 o. s. ř. jediným důkazem, přehlédl soud tvrzení žalobce, podle něhož prvopis je uložen pravděpodobně v kádrovém materiálu prvního žalobce, který u žalujícího podniku není již zaměstnán. Bylo tudíž na jedné straně povinností soudu, aby provedením důkazu předloženým průpisem smlouvy ujasnil otázku, zda a jakém rozsahu, jakého obsahu a kterými žalovanými byla smlouva o kolektivní hmotné odpovědnosti uzavřena, jednak, aby s přihlédnutím k § 21 obč. zák. použil ustanovení § 7 o. s. ř., i když žalobce byl zastoupen právníkem, za tím účelem, aby zástupci žalobce dal náležité poučení ke zjištění všech možností, aby soudu byl předložen prvopis smlouvy.

Řízení provedené soudem je do té míry neúplné, že mohlo vést k nesprávnému rozhodnutí.

I když všechny další vývody napadeného rozsudku navazují na shora uvedenou zásadní otázku, je třeba dodat k oné části důvodů, kde se poukazuje za skutečnost, že další čtyři zaměstnanci smlouvu o hmotné odpovědnosti nepodepsali, toto:

V těch případech, kdy je zvláštním předpisem stanovena povinnost podniku uzavřít písemnou smlouvu o hmotné odpovědnosti se všemi kolektivně odpovědnými zaměstnanci (srov. výnos č. 62/1958 Věstníku MVO, pokud jde o maloobchodní prodejny a závody veřejného stravování, výnos č. 21/1959 Věstník MVO, pokud jde o velkoobchodní podniky a sklady; srov. i usnesení představenstva ÚSSD ze dne 31. 7. 1959 č. 111/1959 ÚSSP ÚSSD, § 5 odst. 1 vyhl. č. 165/1958 Ú. l.), nepodepsání této smlouvy jedním z kolektivu pracovníků nemá za následek neplatnost smlouvy o kolektivní hmotné odpovědnosti (§ 44 obč. zák.). Zaměstnanec, jemuž nebyla smlouva o kolektivní hmotné odpovědnosti předložena podnikem k podpisu, odpovídá však jen za podmínek § 2 a v rozsahu § 6 (srov. § 4 odst. 5). Nepodepsání smlouvy tímto zaměstnancem má tedy jen důsledky podle § 4 odst. 5 (nejde tu o spoluzavinění podniku ve vztahu k tomuto zaměstnanci).

Ve vztahu k zaměstnancům, kteří smlouvu podepsali, jde o spoluzavinění podniku. Proto z náhrady škody odečte se podíl (§ 9 odst. 1 a 4) připadající na zaměstnance, který smlouvu o kolektivní hmotné odpovědnosti nepodepsal (pokud nebude prokázáno jeho zavinění); tento podíl vyjadřuje spoluvinu podniku na vzniklé škodě.

Jestliže si však zaměstnanci, kteří smlouvu o kolektivní hmotné odpovědnosti podepsali, vyhradí jako podmínku smlouvy, že do kolektivního závazku budou přijaty určité osoby, pak v případě, že jedna z těchto osob smlouvu o hmotné odpovědnosti nepodepsala, smlouva o hmotné odpovědnosti vůbec nevznikla. Jde tu o smlouvu uzavřenou s podmínkou odkládací; jestliže jedna z těchto osob smlouvu nepodepsala, nesplnila se podmínka, na jejímž splnění závislo zda právní následky smlouvy o hmotné odpovědnosti nastanou.

Z toho plyne pro souzený případ, že ani skutečnost, že další zaměstnanci smlouvu o kolektivní hmotné odpovědnosti nepodepsali by nebránila soudu rozhodovat o vlastním nároku žalobce. Dospěli by soud k závěru, že žalovaní uzavřeli smlouvu o hmotné odpovědnosti, bylo by třeba zabývat se otázkou, zda tuto smlouvu uzavřeli pod podmínkou, že i ostatní zaměstnanci na provozovně pracující ke smlouvě přistoupí, či zda smlouvu podepsali bez této výhrady. Bylo by pak nepochybné, že v druhém případě bylo by třeba žalobní nárok posuzovat podle smlouvy o hmotné odpovědnosti, přičemž ovšem od uplatňované škody bylo by odečíst podíly, vypočtené podle § 9 zák. č. 71/1958 Sb. a připadající na ty pracovníky, kteří, ač na provozovně pracovali, smlouvu o hmotné odpovědnosti nepodepsali.

Z toho všeho je zřejmé, že řízení, provedené soudem, trpí vadami, které mohly vést k nesprávnému rozhodnutí. Byl proto napadeným rozsudkem porušen zákon v ustanoveních § 1 odst. 2, 59, 88 odst. 2 a 93 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 21 obč. zák. Srov. rozh. č. 64/1961 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů ČSSR.